

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

05 02 2018 р.

м. Київ

№ 97

Про затвердження Орієнтовної навчальної програми підготовки тренерів для навчання педагогічних працівників, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках

На виконання статті 59 Закону України «Про освіту», враховуючи пункт 5 Плану заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 903-р та з метою підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності педагогічних працівників щодо реалізації завдань нового Державного стандарту початкової загальної освіти відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Орієнтовну навчальну програму підготовки тренерів для навчання педагогічних працівників, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках (далі – Програма), що додається.

2. Рекомендувати закладам післядипломної педагогічної освіти під час розробки регіональних навчальних програм підготовки тренерів розширювати зміст вищезазначеної Програми за рахунок додаткових модулів з урахуванням регіональних потреб педагогічних працівників таких категорій:

1) учителі початкової школи, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках;

2) заступники директорів закладів загальної середньої освіти з навчально-виховної роботи у початкових класах;

3) учителі-предметники, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Хобзея П.К.

Міністр

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Л. М. Гриневич', written in a cursive style.

Л. М. Гриневич

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти
і науки України
від 05.02.2018 р. № 97

**Орієнтовна навчальна програма підготовки тренерів
для навчання педагогічних працівників,
які навчатимуть учнів перших класів
у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках**

Пояснювальна записка

Орієнтовна навчальна програма підготовки тренерів для навчання педагогічних працівників, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках (далі – Програма) розроблена відповідно до Закону України «Про освіту», на засадах Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та на основі новітніх науково-обґрунтованих підходів до навчання дорослих. А також, Програма побудована на засадах безперервної формальної, неформальної та інформальної освіти і надає можливості її пролонгованого застосування в системі професійного розвитку вчителів на державному, регіональному, місцевому, організаційному (шкільному) та індивідуальному рівнях.

Актуальність полягає в необхідності підготовки достатньої кількості кваліфікованих тренерів для навчання педагогічних працівників, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках, з метою підвищення їх методичного та практичного рівнів професійної компетентності та реалізації завдань нового Державного стандарту початкової загальної освіти відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти. А також, сьогодні є нагальна потреба у всебічному висвітленні сучасних інноваційних освітніх підходів до навчання дорослих та створення ефективного освітнього середовища з опануванням на практиці новітніми технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності з урахуванням потреб держави, регіонів, закладів освіти, суспільства, громадськості та індивідуальної траєкторії розвитку особистості педагога.

Зміст і технології підготовки тренерів за Програмою визначаються особливостями навчання дорослих як професіоналів. Найкращі результати навчання дорослих досягаються тоді, коли цілі заняття задовольняють їхні

особисті потреби у професійному становленні. Тому основними завданнями Програми є:

- інформувати учасників про сучасні досягнення андрагогіки, вікової психології, педагогіки та методики викладання у початковій школі;
- дати змогу учасникам опанувати сучасні методики для навчання учнів початкових класів і навчитись організовувати ефективне освітнє середовище на засадах компетентнісного, діяльнісного, інтегрованого підходів та принципів «педагогіки партнерства»;
- інформувати учасників про цілі та завдання Нової української школи;
- сформувати у слухачів переконання необхідності використання набутого під час тренінгу досвіду в своїй практичній діяльності;
- створити умови для набуття нового досвіду та його аналізу;
- стимулювати учасників тренінгу до роботи, спрямованої на усвідомлення важливості проведення тренінгових занять у закладах післядипломної педагогічної освіти;
- сприяти розвитку навичок саморегуляції з метою попередження виникнення негативних емоційних станів під час проведення тренінгів та комунікативних навичок з метою підвищення ефективності професійного спілкування.
- навчити працювати з дорослою аудиторією осіб з вищою освітою, які мають різні мотивації до навчання;
- навчити учасників застосовувати інтерактивні методи навчання дорослих, фасилітацію, менторство (наставництва), консультування.

Програма передбачає роботу з педагогічними працівниками шляхом поєднання лекційних занять з обговоренням питань, що стосуються сучасних тенденцій розвитку початкової школи та практичних (тренінгових) занять з відпрацюванням практичних навичок проведення занять щодо підготовки педагогічних працівників до роботи в умовах Нової української школи.

Результатом застосування Програми є сформоване відповідальне ставлення педагогічного працівника до проведення навчальних занять для дорослих-професіоналів в якості тренера.

Навчально-методичним забезпеченням курсу є методичні та дидактичні матеріали для слухачів та матеріали в електронному вигляді, розміщені на платформі онлайн-курсу, складової «Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти».

На опанування навчального матеріалу Програми орієнтовно відводиться 120 годин, з них 60 годин – онлайн курс на платформі EdEra (<https://ed-era.com/nus>) та 60 годин – очне навчання. Кількість годин очного навчання рекомендовано змінювати в межах навчального модуля 4 «Методична

робота в системі Нової української школи – післядія навчання вчителів» або відповідно до рівня підготовки слухачів.

Цільова аудиторія Програми

Педагогічні працівники таких категорій:

- 1) вчителі початкової школи, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках;
- 2) заступники директорів закладів загальної середньої освіти з навчально-виховної роботи у початкових класах;
- 3) вчителі-предметники, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках.

Мета Програми

Метою Програми є підготовка тренерів до забезпечення професійного розвитку та підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках, щодо реалізації завдань Державного стандарту початкової загальної освіти відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Профілі базових компетентностей тренерів

- **андрагогічна компетентність** – готовність до роботи з дорослою аудиторією, вміння визначати освітні потреби і запити вчителів, урахувати особливості мотивації, процесу навчання, групової динаміки дорослої аудиторії, застосовувати технології модерації, фасилітації, менторства, залучати аудиторію до інтерактивної взаємодії у процесі навчання, визначати результати навчання, спонукати аудиторію до рефлексії;
- **професійно-педагогічна компетентність** – обізнаність із новітніми науковими знаннями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному та професійному розвитку вчителів, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів реформування освіти;
- **соціально-громадянська компетентність** – розуміння сутності громадянського суспільства, володіння знаннями про права і свободи людини, усвідомлення глобальних (у тому числі екологічних) проблем людства і

можливостей власної участі у їх розв'язанні, усвідомлення громадянського обов'язку та почуття власної гідності, вміння визначати проблемні питання у соціокультурній, професійній сферах життєдіяльності людини та віднаходити шляхи їх розв'язання, навички ефективної та конструктивної участі в цивілізаційному суспільному розвитку, здатність до ефективної командної роботи, вміння попереджувати та розв'язувати конфлікти, досягаючи компромісів;

- **загальнокультурна компетентність** – здатність розуміти феномен культури, формувати власні естетичні смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття на засадах естетичних цінностей; усвідомлення власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших; ціннісне ставлення до дотримання норм етикету та культури спілкування;

- **мовно-комунікативна компетентність** – володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, вміння вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркувань та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій);

- **психологічно-фасилітативна компетентність** – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дорослої людини та дитини, здатність сприяти творчому становленню молодших школярів та їхній індивідуалізації;

- **підприємницька компетентність** – вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави;

- **інформаційно-цифрова компетентність** – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Очікувані результати навчання визначаються готовністю тренерів до формування в педагогічних працівників, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках, наступної структури професійної компетентності:

Знання і розуміння	<ul style="list-style-type: none"> • сучасних тенденцій розвитку освіти взагалі, початкової зокрема; • соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері початкової освіти; • особливостей процесів викладання і навчання молодших школярів; • основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання; • способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні молодших школярів; • концепції інклюзивної освіти.
Розвинені вміння	<ul style="list-style-type: none"> • організовувати педагогічну діяльність на компетентнісних засадах (прогнозування, проектування, оцінювання тощо); • конструювати та реалізувати сучасні програми навчання молодших школярів із використанням різноманітних методів, форм і технологій; • діагностувати освітній процес і складати індивідуальні освітні маршрути для становлення учня як особистості, громадянина, інноватора; • керувати проектною діяльністю школярів; • організовувати культуромовне освітньо-розвивальне середовище; • проектувати власну програму професійно-особистісного зростання. •
Диспозиції (цінності, ставлення)	<ul style="list-style-type: none"> • дитиноцентризм, цінність особистості; • готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; • відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх учнів; • просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність); • рефлексія власної професійної практики.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Особливості навчання вчителів як дорослої аудиторії

1.1. Прийоми організації аудиторії, презентації тренера та знайомства.

1.2. Мотивація аудиторії до професійного розвитку та навчання.

- 1.3. Інтерактивні методи навчання дорослої аудиторії.
- 1.4. Навчання дорослих з опорою на власний досвід. Навчальні кейси.
- 1.5. Урахування групової динаміки в процесі навчання. Створення сприятливого психологічного мікроклімату в групі. Попередження та подолання конфліктів у групі.
- 1.6. Визначення результатів навчання. Індивідуальна та групова рефлексія.

Модуль 2. Інформаційні технології підготовки вчителів початкових класів Нової української школи

- 2.1. Консультування вчителів щодо реєстрації та навчання на дистанційних етапах підвищення кваліфікації [https:// ed-era.com/nus](https://ed-era.com/nus) .
- 2.2. Методика використання електронних ресурсів для підготовки вчителів початкових класів до реалізації Концепції «Нова українська школа».
- 2.3. Самостійна робота вчителів з електронними ресурсами «Нової української школи».

Модуль 3. Огляд модулів і тем «Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти»

- 3.1. Світоглядні засади концепції «Нова українська школа». Учитель як носій і провідник змін.
- 3.2. Зміст початкової освіти у вимірі суспільних змін та реформування освіти.
- 3.3. Педагогіка партнерства: сутність, основні принципи.
- 3.4. Основи інклюзивної освіти.
- 3.5. Організація ефективного і безпечного освітнього середовища.
- 3.6. Інтеграція: тематичний і діяльнісний підходи.
- 3.7. Особливості викладання навчальних предметів інтегрованого курсу «Я досліджую світ».
- 3.8. Критичне мислення.
- 3.9. Кооперативне навчання.
- 3.10. Гра по-новому – навчання по-іншому з LEGO.
- 3.11. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів.

Модуль 4 (вибірковий). Методична робота в системі Нової української школи – післядія навчання вчителів

- 4.1. Нові пріоритети, зміст і технології професійного розвитку вчителів у Новій українській школі.
- 4.2. Інноваційні напрями роботи методичних об'єднань у Новій українській школі.
- 4.3. Узагальнення досвіду вчителів Нової української школи та його використання в процесі професійного розвитку педагогів.

4.4. Особливості створення і захисту авторських розробок учителів.

4.5. Визначення освітніх потреб і запитів учителів при підготовці варіативної складової навчання.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

1. Оглядове вивчення перших трьох модулів є обов'язковим для майбутніх тренерів учителів, які навчатимуть перші класи Нової української школи.

2. Зміст Програми може бути покладений в основу професійного розвитку вчителів і поглиблено вивчатись:

- у системі формальної післядипломної освіти – під час проведення курсів підвищення кваліфікації та заходів міжкурсого періоду в регіональних закладах післядипломної педагогічної освіти, а також в системі методичної роботи з учителями на місцевому рівні (в методичних кабінетах, об'єднаних територіальних громадах та закладах загальної середньої освіти);

- у системі неформальної освіти – під час проведення різноманітних форм роботи громадськими організаціями, фондами, іншими суб'єктами, в установчих документах яких є освітня діяльність;

- в інформальній освіті в процесі самоосвіти вчителів, представників громадськості і батьків.

3. Зміст Програми може бути рекомендований для опанування керівниками закладів загальної середньої освіти, керівниками методичних об'єднань учителів, методистами регіональних закладів післядипломної педагогічної освіти, методичних кабінетів, об'єднаних територіальних громад.

4. Провідний тренер, який проводить навчання тренерів для вчителів Нової української школи або реалізує Програму в системі професійного розвитку вчителів на різних рівнях, може самостійно визначати навчальний час для опанування певних тем з урахуванням готовності аудиторії, регіональних особливостей, запитів учасників тощо.

5. За результатами опанування Програми підготовлені тренери отримують сертифікат, який засвідчує їхню готовність до участі в освітньому процесі курсів підвищення кваліфікації учителів початкових класів, а також до участі в інших заходах щодо забезпечення професійного розвитку вчителів початкових класів.

Директор департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти

Ю.Г. Кононенко